TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2014. gada 13. martā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Kopienas Muitas kodekss — 243. un 245. pants — Regula (EEK) Nr. 2454/93 — 181.a pants — Pārsūdzams lēmums — Prasības tiesā pieņemamība, neiesniedzot iepriekšēju administratīvu sūdzību — Tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips

Apvienotās lietas C-29/13 un C-30/13

par diviem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Administrativen sad Sofia-grad* (Bulgārija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2013. gada 4. janvārī un kas Tiesā reģistrēti 2013. gada 21. janvārī, tiesvedībās

Global Trans Lodzhistik OOD

pret

Nachalnik na Mitnitsa Stolichna.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] (referents), E. Levits, S. Rodins [*S. Rodin*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Global Trans Lodzhistik OOD* vārdā – *M. Aydarova*, *advokat*,

— *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* vārdā – *S. Zlatkov*, pārstāvis,

— Bulgārijas valdības vārdā – *E. Petranova* un *D. Drambozova*, pārstāves,

— Spānijas valdības vārdā – *M. García-Valdecasas Dorrego*, pārstāve,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Albenzio*, *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *L. Keppenne* un *S. Petrova*, kā arī *B. R. Killmann*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Regulu (EK) Nr. 82/97 (OV 1997, L 17, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Muitas kodekss"), 243. un 245. pantu, kā arī Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regulas (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Regulai Nr. 2913/92 (OV L 253, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 1994. gada 19. decembra Regulu (EK) Nr. 3254/94 (OV L 346, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Regula Nr. 2454/93"), 181.a panta 2. punktu.

2 Šie lūgumi tika iesniegti divās tiesvedībās starp *Global Trans Lodzhistik OOD* (turpmāk tekstā – "*Global Trans Lodzhistik*") un *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* (Sofijas muitas direktors) par šīs sabiedrības celto prasību atcelt divus lēmumus, ar kuriem tika grozīta tās ievesto preču muitas vērtība un tai noteikts pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā – "PVN") uzrēķins.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Muitas kodeksa 4. panta 5. punkts ir izteikts šādi:

"Šajā Kodeksā terminiem ir šāda nozīme:

[..]

5. "Lēmums" nozīmē jebkuru oficiālu muitas aktu, kas attiecas uz muitas noteikumiem, izlemjot atsevišķu gadījumu, un šāds akts rada juridiskas sekas attiecībā uz vienu vai vairākām konkrētām vai identificējamām personām; šis termins, cita starpā, attiecas uz saistošu informāciju 12. panta nozīmē."

4 Saskaņā ar šīs regulas 6. panta 3. punktu:

"Muitas dienestu pieņemtajos rakstveida lēmumos, kas noraida pieprasījumus vai kaitē personām, kurām tie ir adresēti, norāda to pieņemšanas "pamatojumu. Tajos ir jābūt norādei uz pārsūdzības tiesībām, ko nosaka 243. pants."

5 Minētā kodeksa 243. pantā ir paredzēts:

"1. Ikvienai personai ir tiesības pārsūdzēt muitas dienestu lēmumu, kas attiecas uz tiesību aktu muitas jomā piemērošanu un viņu skar tieši un individuāli.

[..]

2. Pārsūdzības tiesības var izmantot:

a) sākotnēji – muitas dienestos, kurus dalībvalstis ir izraudzījušās šim nolūkam;

b) turpmāk – neatkarīgā instancē, kas var būt tiesa vai līdzvērtīga specializēta iestāde, saskaņā ar dalībvalstīs spēkā esošajiem noteikumiem."

6 Šī paša kodeksa 245. pantā ir paredzēts:

"Pārsūdzības procedūras īstenošanas kārtību nosaka dalībvalstis."

7 Regulas Nr. 2454/93 181.a pantā ir noteikts:

"1. Muitas dienestiem nav jānosaka ievedpreču muitas vērtība, pamatojoties uz darījumu vērtības noteikšanas metodi, ja saskaņā ar 2. punktā noteikto procedūru tās nav pārliecinātas, ņemot vērā pamatotas šaubas, vai deklarētā vērtība ir Kodeksa 29. pantā minētā samaksātā vai maksājamā kopsumma.

2. Ja muitas iestādēm radušās 1. punktā minētās šaubas, tās var lūgt papildu informāciju saskaņā ar 178. panta 4. punktu. Ja vēl ir šaubas, muitas dienestiem pirms galīga lēmuma pieņemšanas ir jāpaziņo attiecīgajai personai, pēc tās lūguma arī rakstiski, par šaubu pamatojumu un jāsniedz tai pieņemama iespēja atbildēt. Galīgais lēmums un tā pamatojums ir jāpaziņo rakstiski attiecīgajai personai."

Bulgārijas tiesības

8 Muitas likuma (1998. gada 6. februāra *Zakon na mitnitsite*, *DV* Nr. 15; turpmāk tekstā – "*ZM*") 211.a pantā ir noteikts:

"Lēmumi par valsts publisko prasījumu piespiedu piedziņu ir individuāli administratīvi akti, kurus izdod muitas direktors tajā ģeogrāfiskajā jurisdikcijā, kurā radies noteiktajā termiņā nesamaksātais parāds; ar šiem aktiem tiek konstatēta muitas parādu un citu publisku parādu iekasējamība."

9 Saskaņā ar *ZM* 211.f pantu lēmumu par piespiedu piedziņu var pārsūdzēt Muitas direktoram 14 dienu laikā no tā paziņošanas brīža.

10 *ZM* 220. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Jebkura persona var iesniegt sūdzību par tai adresētu Muitas iestāžu lēmumu atbilstoši Administratīvā procesa kodeksā paredzētajai kārtībai."

11 Administratīvā procesa kodeksa (2006. gada 11. aprīļa *Administrativnoprotsesualen kodeks*, *DV* Nr. 30) 148. pantā ir noteikts:

"Jebkuru administratīvu aktu var pārsūdzēt tiesā, tostarp, ja nav izmantota iespēja iesniegt administratīvu sūdzību, ja vien šajā kodeksā vai citā speciālajā likumā nav paredzēts citādi."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

12 *Global Trans Lodzhistik* attiecīgi 2010. gada 15. septembrī (lietā C-30/10) un 23. septembrī (lietā C-29/13) iesniedza divas muitas deklarācijas par precēm, kas ievestas no Turcijas atbilstoši muitas procedūrai "laišana brīvā apgrozībā", nododot produktu patēriņam.

13 Bulgārijas muitas iestādes veica dokumentu pārbaudi un preču pārbaudi atbilstoši Muitas kodeksa 68. pantam. Pamatojoties uz šaubām par to, vai deklarētā vērtība atbilda faktiski samaksātajai cenai vai tādai, kas būtu jāmaksā, šīs muitas iestādes paņēma preču paraugus un pieprasīja *Global Trans Lodzhistik* papildinformāciju, piemērojot Regulas Nr. 2454/93 178. panta 4. punktu un 181.a panta

2. punktu. *Global Trans Lozhistik* 2010. gada 15. septembrī (lietā C-30/13) un 23. septembrī (lietā C-29/13) atbildēja, ka tā nevarēja iesniegt pieprasīto informāciju, un norādīja, ka starptautiskajā pirkuma līgumā bija paredzēts atliktais maksājums par precēm.

14 *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* ar lēmumiem Nr. 9600–0561/01.10.2010 (lietā C-29/13) un Nr. 9600–541/24.09.2010 (lietā C-30/13) vienai preču daļai noteica jaunu muitas vērtību, kas tika aprēķināta, pamatojoties uz Muitas kodeksa 30. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Pamatojoties uz šo pārrēķināto muitas vērtību, ar šiem lēmumiem tika veikts nodokļa uzrēķins attiecīgi 3 083,38 Bulgārijas levu (turpmāk tekstā – "BGN") un 2 192,13 BGN apmērā sakarā ar papildus maksājamo PVN (turpmāk tekstā – "attiecīgie lēmumi").

15 Attiecīgajos lēmumos it īpaši bija minēts, ka saskaņā ar Muitas kodeksa 221. pantu *Global Trans Lodzhistik* tika informēta par muitas parāda summu.

16 *Global Tranz Lodzhistik* attiecīgos lēmumus apstrīdēja tieši iesniedzējtiesā, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas Administratīvā tiesa), neizmantojot iespēju veikt iepriekšēju administratīvu pārbaudi pie *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna*. *Global Tranz Lodzhistik* apgalvoja, ka muitas vērtība nebija noteikta pareizi un ka bija pieļauti procesuālo noteikumu pārkāpumi, jo pirms galīgā lēmuma Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkta izpratnē pieņemšanas nebija ievērotas tās tiesības tikt uzklausītai un izteikt iebildumus.

17 Iesniedzējtiesa noraidīja abas prasības kā nepieņemamas.

18 Abos rīkojumos par nepieņemamību iesniedzējtiesa nosprieda, ka bija nepieciešams iesniegt iepriekšēju administratīvu sūdzību, jo Muitas kodeksa 243. pantā ir paredzēta divu posmu pārsūdzības procedūra. Līdz ar to tā nolēma nodot lietu atpakaļ *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna*.

19 *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa) šos abus iesniedzējtiesas rīkojumus atcēla un nodeva tai abas lietas atpakaļ, pamatojoties uz to, ka šajā gadījumā nav nepieciešama lietas pārskatīšana administratīvā procesa kārtībā, jo Muitas kodeksa 243. panta 2. punkts nav piemērojams.

20 Iesniedzējtiesa, pamatojoties uz valsts tiesas judikatūru, no kuras izriet, ka attiecīgos lēmumus nevar uzskatīt par galīgiem aktiem, bet gan tādiem, kas ir daļa no lēmumu par valsts publisko prasījumu piespiedu piedziņu pieņemšanas procedūras, otrreiz kā nepieņemamas noraidīja prasības par šiem lēmumiem un kvalificēja šos lēmumus par sagatavojošiem tiesību aktiem, uzskatot tos par "paziņošanu" Muitas kodeksa 221. panta izpratnē.

21 *Varhoven administrativen sad* atcēla šos abus iesniedzējtiesas rīkojumus par nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka attiecīgie lēmumi – tā kā tajos tika noteikta jauna muitas vērtība – ir lēmumi Muitas kodeksa 4. panta 5. punkta izpratnē un tos var pārsūdzēt tiesā saskaņā ar Muitas kodeksa 243. panta 1. punktu. *Varhoven administrativen sad* arī norādīja, ka iesniedzējtiesas minētā judikatūra ir piemērojama tikai gadījumā, ja attiecīgais akts ir "paziņojums" *ZM* 206. panta izpratnē un ietilpst lēmumu par valsts publisko prasījumu piespiedu piedziņu pieņemšanas procedūrā.

22 Iesniedzējtiesai, kurai *Varhoven administrativen sad* vēlreiz bija nosūtījusi atpakaļ abas lietas, rodas jautājums par Muitas kodeksa 243. un 245. punkta piemērojamību. Šī tiesa faktiski uzskata, ka šo prasību pieņemamība un iepriekšējas administratīvās sūdzības obligātais raksturs skaidri neizriet no Muitas kodeksa 243. panta formulējuma. Pārsūdzama akta noteikšana tādas procedūras ietvaros, kurā tiek konstatēts muitas parāds un tā piedziņa, esot atkarīga no dalībvalstīm Muitas kodeksa 245. pantā paredzētā procesuālās autonomijas apjoma.

23 Saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli šajā ziņā esot jāprecizē, vai attiecīgie lēmumi ir jāuzskata par galīgiem Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkta izpratnē tādējādi, ka tie atbilstoši Savienības tiesībām ir pārsūdzami akti, vai arī šie lēmumi ir valsts tiesībās regulēti akti, kuri kvalificējami kā "pasākumi" Muitas kodeksa 232. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

24 Šādos apstākļos *Administrativen sad Sofia-grad* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Muitas kodeksa] 243. panta 1. punkts, skatot to kopsakarā ar šī kodeksa 245. pantu, kā arī ņemot vērā tiesību uz aizstāvību ievērošanas un *res judicata* principus, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā nav tāds valsts tiesiskais regulējumus kā [*ZM*] 220. un 211.a pants, saskaņā ar kuru var tikt apstrīdēti vairāki muitas iestādes lēmumi, ar kuriem vēlākas piedziņas nolūkā tiek noteikts muitas parāda uzrēķins, tostarp arī tad, ja pamatlietā, lai paziņotu minēto uzrēķinu, varētu tikt pieņemts galīgs lēmums [Regulas Nr. 2454/93] 181.a panta 2. punkta izpratnē?

2) Vai [Muitas kodeksa] 243. panta 2. punkts par pārsūdzības tiesību izmantošanu ir interpretējams tādējādi, ka tajā prasības tiesā pieņemamība par galīgu lēmumu Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkta izpratnē nav pakļauta nosacījumam par to, ka lēmums ir pārsūdzēts administratīvā procesa kārtībā?

3) Vai Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkts, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, ir interpretējams tādējādi, ka, ja šajā normā paredzētā procedūra nav tikusi ievērota attiecībā uz tiesībām tikt uzklausītam un izvirzīt iebildumus, tad muitas iestādes pieņemtais lēmums, ar kuru tika pārkāpti šie noteikumi, nav uzskatāms par galīgu lēmumu minētās normas izpratnē, bet gan tikai par daļu no procedūras, kurā tiek pieņemts galīgais lēmums? Pakārtoti – vai pamatlietas apstākļos šī pati norma ir interpretējama tādējādi, ka lēmumu, kurš pieņemts, pārkāpjot iepriekš minētos procesuālos noteikumus, var tieši pārsūdzēt tiesā, kurai jālemj pēc būtības?

4) Vai Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkts pamatlietas apstākļos un ievērojot tiesiskuma principu ir interpretējams tādējādi, ka, ja šajā normā paredzētā procedūra nav tikusi ievērota attiecībā uz tiesībām tikt uzklausītam un izvirzīt iebildumus, tad pretrunā šiem principiem pieņemtais muitas iestādes lēmums nav spēkā būtisku procesuālo noteikumu pārkāpumu dēļ, kas pielīdzināmi tādu būtisku formas prasību pārkāpumam, kuru neievērošana neatkarīgi no konkrētajām pārkāpuma sekām izraisa tiesību akta spēkā neesamību, jo tiesai ir jālemj par prasību, kas celta par šāda akta atcelšanu, neapsverot iespēju lietu nodot atpakaļ administratīvajai iestādei, lai tā, pamatojoties uz piemērojamajiem noteikumiem, pieņemtu galīgo lēmumu?"

25 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2013. gada 8. marta rīkojumu lietas C-29/13 un C-30/13 rakstveida procesā un galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

26 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā, pirmkārt, vaicā, vai tāds lēmums kā viens no pamatlietā aplūkotajiem, ar kuru, pamatojoties uz Muitas kodeksa 30. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tika grozīta preču muitas vērtība, kā rezultātā deklarētājam tika paziņots PVN nodokļa uzrēķins, ir pārsūdzams tiesību akts Muitas kodeksa 243. panta izpratnē. Otrkārt, iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai, ņemot vērā tiesību uz aizstāvību ievērošanas un *res judicata* principus, minētā kodeksa 245. pantam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā, kuros, lai apstrīdētu muitas iestāžu lēmumus, ir paredzētas divas atsevišķas pārsūdzības procedūras.

27 Attiecībā, pirmkārt, uz jautājumu par to, vai tāds lēmums kā viens no pamatlietā aplūkotajiem ir pārsūdzamas tiesību akts Muitas kodeksa 243. panta izpratnē, no šī kodeksa 243. panta 1. punkta un 4. punkta 5) apakšpunkta, skatot tos kopsakarā, izriet, ka ikvienai personai ir tiesības pārsūdzēt muitas iestāžu lēmumu, kas attiecas uz tiesību aktu muitas jomā piemērošanu un viņu skar tieši un individuāli.

28 Ir jānorāda, ka attiecīgos lēmumus pieņēma *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* un ka to mērķis ir, pamatojoties uz Muitas kodeksa 30. panta 2. punkta b) apakšpunktu, grozīt sākotnēji *Global Trans Lodzhistik* deklarēto preču muitas vērtību, kā rezultātā deklarētājam ir jāpaziņo PVN nodokļa uzrēķins.

29 Līdz ar to minētie lēmumi attiecas uz tiesību aktu muitas jomā piemērošanu un rada tiešas tiesiskas sekas *Global Trans Lodzhistik*, ciktāl no tām izriet šīs sabiedrības atbildība par PVN parāda samaksu Bulgārijas valstij.

30 Turklāt no Muitas kodeksa 6. panta 3. punkta izriet, ka lēmumos par tiesību aktu muitas jomā piemērošanu, kas rada nelabvēlīgas sekas personām, kurām tie ir adresēti, jānorāda šī kodeksa 243. pantā paredzētās pārsūdzības iespējas.

31 No tā izriet, ka attiecīgie lēmumi ir pārsūdzami tiesību akti Muitas kodeksa 243. panta izpratnē.

32 Otrkārt, attiecībā uz jautājumu, vai, ņemot vērā vispārējos tiesību uz aizstāvību ievērošanas un *res judicata* principus, Muitas kodeksa 245. pantam pretrunā ir tāds valsts tiesību akts kā *ZM*, kurā, lai apstrīdētu muitas iestāžu lēmumus, ir paredzētas divas atsevišķas pārsūdzības procedūras, ir jāatgādina, ka atbilstoši šī kodeksa 245. panta noteikumiem pārsūdzības procedūras īstenošanas kārtību nosaka dalībvalstis.

33 Saskaņā Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja nav Savienības tiesiskā regulējuma attiecīgajā jautājumā, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jānosaka kompetentās tiesas un tiesvedības procesuālie noteikumi, kam jānodrošina to tiesību aizsardzība, kuras attiecīgajām personām piešķir Savienības tiesības, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kas attiecas uz līdzīgām iekšēja rakstura prasībām (līdzvērtības princips), un, otrkārt, tie nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, ko piešķir Savienības tiesību sistēma (efektivitātes princips) (skat. it īpaši 2011. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-262/09 *Meilicke* u.c., Krājums, I-5669. lpp., 55. punkts, un 2012. gada 18. oktobra spriedumu lietā C-603/10 *Pelati*, 23. punkts).

34 Saistībā ar efektivitātes principu ir jānorāda, ka, runājot par pamatlietām, Tiesai nav neviena pierādījuma, ar kuru varētu tikt apšaubīta tāda tiesiskā regulējuma kā pamatlietās aplūkotais atbilstība šim principam.

35 Saistībā ar efektivitātes principu no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka, pirmkārt, atbilstoši *ZM* 220. panta 1. punktam, skatot to kopsakarā ar Administratīvā procesa kodeksa 148. pantu, persona, pret kuru tiek vērsti publiskie prasījumi, var celt prasību tiesā par muitas iestāžu lēmumu, pat ja nav izmantota pārsūdzība administratīvā procesa kārtībā, ja vien Administratīvā procesa kodeksā vai citā speciālajā likumā nav paredzēts citādi.

36 Otrkārt, saskaņā ar *ZM* 211.f pantu persona, pret kuru tiek vērsti publiskie prasījumi, var arī pārsūdzēt lēmumu par publisko prasījumu piespiedu piedziņu, kas pieņemts, pamatojoties uz šī paša likuma 211.a pantu, pie Muitas direktora 14 dienu laikā no tā paziņošanas brīža.

37 No tā izriet, ka personai, pret kuru tiek vērsti publiskie prasījumi, ir iespēja atsaukties uz tās tiesībām uz aizstāvību divās atsevišķās muitas procedūrās. Tas, ka, lai apstrīdētu muitas iestāžu aktus, pastāv šādas divas pārsūdzības procedūras, nepadara par neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesību piemērošanu.

38 Turklāt attiecībā uz *res judicata* spēka principa ievērošanu ir jāatgādina, ka šī principa piemērošanas kārtība ir jānosaka, ievērojot arī līdzvērtības un efektivitātes principus (šajā ziņā skat. 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā C-2/08 *Fallimento Olimpiclub*, Krājums, I-7501. lpp., 24. punkts).

39 Attiecībā uz pamatlietām, pirmkārt, līdzvērtības princips ir ievērots, jo šī sprieduma 35. un 36. punktā minētās divas pārsūdzības procedūras ir piemērojamas neatkarīgi no tā, vai strīda priekšmets izriet no Savienības tiesībām vai valsts tiesībām. Otrkārt, efektivitātes principa ievērošana ir nodrošināta, jo abas prasības attiecas uz diviem administratīviem aktiem, kas tika pieņemti dažādos muitas procedūras posmos un kas atšķiras, gan ņemot vērā to priekšmetu, gan juridisko pamatu.

40 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka, pirmkārt, tāds lēmums kā viens no pamatlietā aplūkotajiem, ar kuru, pamatojoties uz Muitas kodeksa 30. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tiek grozīta preču muitas vērtība, kā rezultātā deklarētājam tiek paziņots PVN nodokļa uzrēķins, ir pārsūdzams tiesību akts Muitas kodeksa 243. panta izpratnē. Otrkārt, ņemot vērā vispārējos tiesību uz aizstāvību ievērošanas un *res judicata* principus, minētā kodeksa 245. pantam nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā, kuros, lai apstrīdētu muitas iestāžu lēmumus, ir paredzētas divas atsevišķas pārsūdzības procedūras, jo šie tiesību akti nav pretrunā ne līdzvērtības principam, ne efektivitātes principam.

Par otro jautājumu

41 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai saskaņā ar Muitas kodeksa 243. pantu prasības tiesā pieņemamība par lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktu, ir pakļauta nosacījumam par to, vai iepriekš ir izmantotas administratīvās pārsūdzības procedūras, kas pieejamas, lai apstrīdētu šos lēmumus.

42 Atbilstoši Muitas kodeksa 243. panta 2. punkta noteikumiem pārsūdzības tiesības var izmantot sākotnēji muitas iestādē un turpmāk neatkarīgā instancē, kas var būt tiesa.

43 Tādējādi, kā Tiesa to jau ir nospriedusi savā 2001. gada 11. janvāra spriedumā lietā C-1/99 *Kofisa Italia* (*Recueil*, I-207. lpp., 36. punkts), no šīs tiesību normas formulējuma neizriet, ka pārsūdzība muitas iestādē ir obligāts posms pirms prasības celšanas neatkarīgā instancē.

44 Šajā pašā spriedumā Tiesa arī norādīja, ka šī kodeksa 243. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesībās ir jānosaka, vai saimnieciskās darbības subjektiem vispirms lēmums ir jāpārsūdz muitas iestādē vai arī tie var tieši vērsties kompetentajā neatkarīgajā tiesu iestādē (iepriekš minētais spriedums lietā *Kofisa Italia*, 43. punkts).

45 Līdz ar to uz otro jautājumu ir jāatbild, ka saskaņā ar Muitas kodeksa 243. pantu prasības tiesā pieņemamība par lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktu, nav pakļauta nosacījumam par to, ka iepriekš ir jābūt izmantotām administratīvās pārsūdzības procedūrām, kas pieejamas, lai apstrīdētu šos lēmumus.

Par trešo jautājumu

46 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja nav ievērotas ieinteresētās personas tiesības tikt uzklausītai un izvirzīt iebildumus, pamatojoties uz šo pantu pieņemto lēmumu, var uzskatīt par galīgu lēmumu, un vai šādā gadījumā šis procesuālo noteikumu pārkāpums ieinteresētajai personai piešķir tiesības vērsties neatkarīgā tiesu iestādē ar tiešo prasību par šo lēmumu.

47 Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktā ir paredzēts, ka, ja muitas iestādēm joprojām ir šaubas par preču muitas vērtības noteikšanu, tām pirms galīgā lēmuma pieņemšanas attiecīgajai personai ir jāpaziņo šaubu pamatojums un jāsniedz tai pieņemama iespēja atbildēt. Galīgais lēmums un tā pamatojums attiecīgajai personai ir jāpaziņo rakstiski.

48 Lai arī šajā pantā muitas iestādēm ir paredzēts pienākums pirms galīgā lēmuma pieņemšanas paziņot attiecīgajai personai šaubu pamatojumu un sniegt tai pieņemamu iespēju sniegt paskaidrojumus, tas, ka muitas iestādes šo pienākumu nav ievērojušas, tomēr nevar ietekmēt lēmuma galīgo raksturu, ne arī akta, kas pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktu, kvalificēšanu par lēmumu. Faktiski šis muitas iestāžu pieņemtais akts katrā ziņā rada tiesiskas sekas tā adresātam, jo tā rezultātā tiek noteikta jauna preču muitas vērtība un tādējādi tas ir lēmums Muitas kodeksa 4. panta 5. punkta izpratnē.

49 Turpretī attiecīgās personas tiesību tikt uzklausītai pārkāpums minēto lēmumu padara par prettiesisku, par ko var celt tiešo prasību neatkarīgā tiesu iestādē, kā tas arī izriet no šīs sprieduma 45. punkta.

50 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pamatojoties uz šo pantu, pieņemts lēmums ir jāuzskata par galīgu un tādu, par kuru var celt tiešo prasību neatkarīgā tiesu iestādē, pat ja tas ir ticis pieņemts, pārkāpjot ieinteresētās personas tiesības tikt uzklausītai un izvirzīt iebildumus.

Par ceturto jautājumu

51 Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktā paredzēto ieinteresētās personas tiesību tikt uzklausītai un celt iebildumus pārkāpums, kas, pamatojoties uz šo pašu pantu, pieņemto lēmumu padara par spēkā neesošu, tiesai, kurā celta prasība par šo lēmumu, rada pienākumu lemt par šo prasību bez iespējas apsvērt šīs lietas nodošanu atpakaļ administratīvajai iestādei.

Par pieņemamību

52 *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* apgalvo, ka jautājums par lēmumu iespējamo spēkā neesamību esot hipotētisks, jo pamatlietas nav tikušas izskatītas pēc būtības. Līdz ar to šis jautājums ir nepieņemams.

53 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesa, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt gan to, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai tā varētu taisīt spriedumu, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību (skat. 2009. gada 5. marta spriedumu lietā C-545/07 *Apis-Hristovich*, Krājums, I-1627. lpp., 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Līdz ar to, tā kā uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Apis-Hristovich*, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

55 Šajā lietā Tiesa ir aicināta sniegt iesniedzējtiesai norādes par Regulas Nr. 2454/93 181.a. panta 2. punkta interpretāciju, lai tā saskaņā ar Savienības tiesībām varētu izvērtēt tāda lēmuma atcelšanas sekas, kas izriet no tiesību uz aizstāvību ievērošanas pārkāpuma.

56 No tā izriet, ka prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

57 Ir jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas ir piemērojams, ja iestāde ir nodomājusi pieņemt personai nelabvēlīgu lēmumu (2008. gada 18. decembra spriedums lietā C-349/07 *Sopropé*, Krājums, I-10369. lpp., 36. punkts). Saskaņā ar šo principu, kas ir īpaši atgādināts Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktā, tādu lēmumu adresātiem, ar kuriem ievērojami tiek ietekmētas viņu intereses, jābūt iespējai noderīgi paust savu viedokli par informāciju, uz kuras pamata administrācija ir nodomājusi pieņemt savu lēmumu. Šajā ziņā to rīcībā jābūt pietiekamam termiņam (iepriekš minētais spriedums lietā *Sopropé*, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Pirmkārt, no lietas materiāliem, ko Tiesā iesniegusi iesniedzējtiesa, izriet, ka *Nachalnik na Mitnitsa Stolichna* nebija sniedzis *Global Trans Lodzhistik* iespēju sniegt paskaidrojumus un celt iebildumus pirms attiecīgo lēmumu pieņemšanas. Līdz ar to tas var izraisīt spēkā neesamību.

59 Otrkārt, ir jānorāda, ka Muitas kodeksā nav ietverta neviena tiesību norma attiecībā uz to, kādas sekas ir "galīga lēmuma" Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punkta izpratnē atcelšanai, kas izriet no principa par tiesību uz aizstāvību ievērošanas pārkāpuma.

60 Šādos apstākļos, ņemot vērā dalībvalstīm Muitas kodeksa 245. pantā paredzēto procesuālo autonomiju, minētās sekas ir jānosaka valsts tiesai, ievērojot konkrētās lietas īpašos apstākļus un ar nosacījumu, ka, pirmkārt, šajā ziņā noteiktie pasākumi ir tādi paši kā tie, kas noteikti privātpersonām vai uzņēmumiem salīdzināmās valsts tiesību situācijās, un, otrkārt, tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesībās noteikto tiesību uz aizstāvību izmantošanu.

61 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka, ja tiek pārkāptas Regulas Nr. 2454/93 181.a panta 2. punktā paredzētās ieinteresētās personas tiesības tikt uzklausītai un izvirzīt iebildumus, valsts tiesai, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas īpašos apstākļus un ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus, ir jānosaka, vai tai – gadījumā, ja lēmums, kurš ir ticis pieņemts, pārkāpjot tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu, šī iemesla dēļ ir jāatceļ, – ir jālemj par prasību, kas celta par šo lēmumu, vai arī tā var apsvērt šīs lietas nodošanu atpakaļ kompetentajai administratīvajai iestādei.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) pirmkārt, tāds lēmums kā viens no pamatlietā aplūkotajiem, ar kuru, pamatojoties uz Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Regulu (EK) Nr. 82/97, 30. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tiek grozīta preču muitas vērtība, kā rezultātā deklarētājam tiek paziņots PVN nodokļa uzrēķins, ir pārsūdzams tiesību akts Regulas Nr. 2913/92 243. panta izpratnē. Otrkārt, ņemot vērā vispārējos tiesību uz aizstāvību ievērošanas un *res judicata* principus, minētās Regulas Nr. 2913/92 245. pantam nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā, kuros, lai apstrīdētu muitas iestāžu lēmumus, ir paredzētas divas atsevišķas pārsūdzības procedūras, jo šie tiesību akti nav pretrunā ne līdzvērtības principam, ne efektivitātes principam;

2) saskaņā ar Regulas Nr. 2913/92 243. pantu prasības tiesā pieņemamība par lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz Regulas Nr. 2454/93, kas grozīta ar Regulu Nr. 3254/94, 181.a panta 2. punktu, nav pakļauta nosacījumam par to, ka iepriekš ir jābūt izmantotām administratīvās pārsūdzības procedūrām, kas pieejamas, lai apstrīdētu šos lēmumus;

3) Regulas Nr. 2454/93, kas grozīta ar Regulu Nr. 3254/94, 181.a panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pamatojoties uz šo pantu, pieņemts lēmums ir jāuzskata par galīgu un tādu, par kuru var celt tiešo prasību neatkarīgā tiesu iestādē, pat ja tas ir ticis pieņemts, pārkāpjot ieinteresētās personas tiesības tikt uzklausītai un izvirzīt iebildumus;

4) ja tiek pārkāptas Regulas Nr. 2454/93, kas grozīta ar Regulu Nr. 3254/94, 181.a panta 2. punktā paredzētās ieinteresētās personas tiesības tikt uzklausītai un izvirzīt iebildumus, valsts tiesai, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas īpašos apstākļus un ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus, ir jānosaka, vai tai – gadījumā, ja lēmums, kurš ir ticis pieņemts, pārkāpjot tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu, šī iemesla dēļ ir jāatceļ, – ir jālemj par prasību, kas celta par šo lēmumu, vai arī tā var apsvērt šīs lietas nodošanu atpakaļ kompetentajai administratīvajai iestādei.

[Paraksti]